

30/06/2024

077-5006206

052-6885006

שירות המבחן לנוער - תפקידו וחשיבותו

שירות המבחן לנוער הוא הגוף האחראי לאבחון ולטיפול בקטינים עוברי חוק, כאשר קיים הליך פלילי נגד קטין. לא ניתן לסיים תיק פלילי בעניינו של קטין אשר נמצא אשם ללא תסקיר קצין מבחן, חובה אשר ברוב המקרים לא קיימת בבית משפט למבוגרים. עו"ד אסף דוק מסביר במאמר הבא על תפקידו וחשיבותו של שירות המבחן לנוער.

מהו שירות המבחן לנוער

שירות המבחן לנוער מחווה דעתו בנוגע לדרכי הטיפול והענישה הראויות בעיניו בהתאם למקרה בו הוא מטפל לבית המשפט (קצין המבחן עורך חקירה פסיכו-סוציאלית אודות הקטין). תסקיר שירות המבחן מפרט את ממצאי הבדיקות והאבחונים שנערכו לקטין במהלך הקשר עם שירות המבחן לאורך ההליך, הטיפול בו החל, השתתפות בקבוצות טיפוליות בשירות המבחן, (קבוצות לטיפול בבעיות אלימות, סמים, עבירות מין) המלצות למעקב, פיקוח וטיפול עתידי - סיכון להישנות העבירה מול סיכויי השיקום.

סעיף 12(א) לחוק הנוער מקנה לקצין המבחן שימוש בסמכויות המוקנות לפקיד סעד אך שלא לפי צו בית משפט. בית המשפט אינו מחויב לקבל את המלצות שירות המבחן לנוער, אולם הוא מעניק להן משקל רב. לכן הקשר של הקטין עם שירות המבחן ושיתוף הפעולה עימו הוא חשוב מאד. על פי חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 מחויבת המשטרה, באם נתגלה בחקירה פלילית כי קיים יסוד להעמיד לדין קטין, להודיע על כך לקצין המבחן.

בתסקיר המוגש לבית המשפט הדין בבקשה למעצר עד תום ההליכים המשפטיים בעניינו, מפורטת השפעת המעצר עליו לאור נסיבותיו האישיות וכן נבדקות ע"י שירות המבחן אפשרויות לחלופת מעצר מוסדיות או אחרות. על אף שאין חובה בחוק, נדרשים בתי המשפט על פי פסיקת בית המשפט העליון לפני החלטות בנוגע למעצר קטינים עד תום ההליכים.

שירות המבחן עוסק גם בטיפול במסגרת החוק. צווים ל"השגחה זמנית" בקהילה או בתנאי מגורים ניתנים כדבר שבשגרה ע"י בתי המשפט לנוער, לאורך ההליך המשפטי, וכך גם דרכי טיפול בהן פיקוח ע"י שירות המבחן, השמה חוץ ביתית באמצעות צו מעון ודרכי טיפול מגוונות אחרות כפי הנקוב בסעיף 26 לחוק.

למרות שלעיתים בני הנוער עלולים לראות את שירות המבחן כגוף הפועל נגדם, מדובר במערכת שאמורה לפעול לטובתם, ובעזרת שיתוף פעולה עם שירות המבחן ניתן להמתיק את עונשם של קטינים ולמצוא עבורם פתרונות מיטיבים שיעזרו להם לחזור למסלול חיים נורמטיבי. המאמר הבא מפרט מעט על שירות המבחן לנוער, דרכי פעולתו, מטרותיו, וכיצד ניתן להיעזר בשירותיו לשיקום וקידום בני נוער שהסתבכו עם החוק.

30/06/2024

077-5006206

052-6885006

תפקיד שירות המבחן לנוער

שלא כמו שירות המבחן למבוגרים, שירות המבחן לנוער מוענק לכל קטין מגיל 12 עד 18 שנפתח נגדו תיק פלילי. זהו טיפול סוציאלי חינוכי הניתן על ידי קציני מבחן בעלי הכשרה מיוחדת לעבודה עם קטינים. השירות מהווה חלק מכל שלבי אכיפת החוק, כולל במסגרת חקירות במשטרה, פרקליטות ובית המשפט.

במסגרת השירות עובר הקטין הליך של אבחון וחקירה סוציאלית ופסיכולוגית. האבחון מוגש כתסקיר למערכות האכיפה ובוחן את מצבו הנפשי, השכלי והפיזי של הקטין. כמו כן, נבחנים מצבו ותפקודו של הקטין במסגרת המשפחה ובית הספר, מבחינה חברתית ותעסוקתית, והיותו מעורב בעבר בפעילות עבריינית או פלילית. בנוסף לכך, נבחנים יחסו של הקטין לעבירה שביצע ויכולתו להודות במעשה ולהתחרט עליו.

שירות המבחן לקטינים נועד גם לספק תסקיר הממליץ על אופן ואופי ענישת הקטין. התסקיר עשוי להמליץ בין היתר על עיכוב הליכים, ומוגש לידי בתי משפט או היועץ המשפטי לממשלה. כמו כן, משמש התסקיר כמידע לשם הכנת ומסירת דוחות עבור לשכת הגיוס.

מעבר לכך, שירותי המבחן לנוער כוללים סיוע ופיקוח אחר קבלת טיפול אישי או קבוצתי של הקטין במסגרות שונות, במטרה לאפשר לו להשתלב ולהשתלב מחדש בחברה.

קציני המבחן בשירות המבחן לנוער - מי הם ומה תחומי אחריותם

הטיפול בבני נוער שהסתבכו בפלילים מחייב רגישות רבה, הבנה מעמיקה בכל מה שקשור להליכים הנפשיים וההורמונליים העוברים על בני הנוער, של צרכיהם ושל הלחצים המופעלים עליהם. כדי שניתן יהיה לסייע לנוער או נערה להשתקם יש להכיר את דרכי הטיפול הקיימות, את האתגרים הייחודיים הניצבים בפני הנער או הנערה המדוברים ואת המשאבים הנפשיים והפיזיים העומדים לרשותם. חשיבותו של טיפול הולם בבני נוער שמעדו היא קריטית להמשך דרכם ולעתידם. ההנחה העמדת בבסיס הטיפול בבני נוער אלו היא שהתנהגות עבריינית בגילאים אלו נובעת, על פי רוב, מקשיים ומצוקות בתחום המשפחתי, החברתי או האישי. מנקודת ראות זו, תפקידו של קצין המבחן הוא לאבחן את האתגרים העומדים בפני הנער או הנערה ולסייע להם להתמודד עימם, להשתקם ולחזור לתפקוד תקין.

קציני שירות המבחן לנוער הינם עובדים סוציאליים אשר עברו הכשרה מיוחדת כדי שיוכלו לאבחן, לטפל ולשקם את בני הנוער. עובדי שירות המבחן לנוער עוברים הכשרות והדרכות באופן קבוע כדי שיוכלו לתת לבני הנוער את הטיפול המקצועי והטוב ביותר עבורם.

חשיבות שיתוף הפעולה עם קצין המבחן

כדי שתסקיר שירות המבחן יסייע לקטין שהוגש נגדו כתב אישום, יש צורך לשתף פעולה עם קצין המבחן, ולהראות

30/06/2024

077-5006206

052-6885006

נכונות להשתתף בקבוצות טיפוליות, או לקבל טיפול פרטני, על פי המלצתו של קצין המבחן. במידה וקצין המבחן מתרשם כי הקטין מבין את חומרת מעשיו, מעוניין להשתתף בטיפול המומלץ עבורו, הוא ימליץ לבית המשפט לנקוט בגישה טיפולית. לעומת זאת, אם קצין המבחן יתרשם כי הנער אינו מביע חרטה ואינו מוכן להשתתף בתכניות טיפוליות, גדלים הסיכויים שימליץ לבית המשפט לנקוט בהליכי ענישה ומעצר.

דרכי העבודה בשירות המבחן לנוער

שירות המבחן לנוער מפעיל חמש יחידות בחמישה מחוזות גיאוגרפיים ברחבי הארץ: מחוז חיפה והצפון, מחוז תל אביב, מחוז מרכז, מחוז ירושלים ומחוז דרום. העבודה בשירות המבחן לנוער מתבצעת בשלושה שלבים: קלט, מעצרים, טיפול ושיקום.

על כל שלב אחראית יחידה מקצועית מתאימה:

□ **קלט** - יחידת הקלט היא היחידה בה נקלטים קטינים הנחשדים על ידי המשטרה בביצוע עבירה. ביחידת הקלט עורך קצין המבחן חקירה פסיכו-סוציאלית שמטרתה הערכת מצבו וצרכיו של הקטין. בסוף החקירה כותב קצין המבחן חוות דעת או תסקיר עבור בית המשפט. כמו כן, קצין מבחן של יחידת הקלט מלווה את הקטין בהליך המשפטי.

□ **מעצרים** - קציני המבחן של יחידת המעצרים מטפלים בקטינים הנמצאים במעצר ימים בגין חשד לביצוע עבירה וכן בקטינים שהוגשה כנגדם בקשה למעצר עד תום ההליכים, לאחר הגשת כתב אישום. קציני יחידת המעצרים של שירות המבחן לנוער מבצעים את ההערכה והחקירה הפסיכו-סוציאלית של הנערים בתקופת המעצר. מטרת החקירה היא להעריך את מצבו של הקטין ולבדוק האם קיימות חלופות מעצר מתאימות יותר עבורו בקהילה או מחוץ לקהילה. קציני שירות המבחן לנוער של יחידת המעצרים כותבים תסקיר מעצר לבית המשפט על מנת להמליץ על חלופות מעצר אפשריות ומיטיבות יותר עבור הקטין, כמו כן מפקחים קציני שירות המבחן על הקטינים בתקופת מעצרו ומלווים אותם לאורך הליכי המעצר וההליך המשפטי.

□ **טיפול ושיקום** - יחידת הטיפול והשיקום של שירות המבחן לנוער מטפלת בקטינים וקטינות אשר הוצאו כנגדם "צווי ביניים" או צווי טיפול סופיים, לאחר שנמצאו אשמים בביצוע עבירות פליליות ולאחר שבית המשפט קבע כי יש צורך בהתערבות טיפולית בתיק. חשוב לציין - קטינים המטופלים על פי הוראת צו בית משפט מחויבים לקבל את הטיפול. הטיפול שמקבלים בני הנוער ביחידת הטיפול והשיקום הוא על פי רוב אינטנסיבי וכולל פגישות קבוצתיות או אישיות וכן שילוב בתוכניות שמטרתן להחזיר את הקטין לתפקוד נורמטיבי בהתאם לגילו.

רשימת כתובות וטלפונים של שירות המבחן לנוער

מספר פקס

טלפון

כתובת

אזור

30/06/2024

077-5006206

052-6885006

02-5085971	02-5085803	ירמיהו 39, ת"ד 1260, ירושלים מיקוד 91012	הנהלת השירות
02-5085068	08-6991843 08-6991844 08-6991846	שדרות התמרים 4, קומה 2, קריית הממשלה, אילת	אילת
08-8519719	08-8519700 08-8519707	האורגים, בניין הפורום 82, אשדוד 77609	אשדוד
08-6755635	08-6778778	הרצל 30, בית פרנק, קומה 2, ת"ד 104, אשקלון	אשקלון
02-5085090	08-6252555 08-6252530	רמב"ם 2 (בית רקיעים), באר שבע 84209	באר-שבע
02-5085090	02-5007701	הרצל 9, בית שמש	בית שמש
02-5085023	09-9541865	הדר 2, הרצליה 46290	הרצליה
02-5085491	04-6245000	הלל יפה 13, קומה 4, חדרה 38203	חדרה
02-5085150	04-8619666	חסן שוקרי 5, קומה 4 רווחה, ת"ד 3028 חיפה	חיפה
02-5085498	04-6727416	אלחדיף 62, בניין טבריה סיטי, ת"ד 154 טבריה	טבריה
02-5085596	09-7999120	רחוב ראשי, שהין סנטר 40400, קומה ב', טייבה	טייבה
02-5085788	02-6218555	כנפי נשרים 24, קומה ב', כניסה א', גבעת שאול, ירושלים 95464	ירושלים

30/06/2024

077-5006206

052-6885006

02-5085789	02-6262120 02-6262265	ואדי אלג'וס 49, ת"ד 54871 ירושלים	י-ם המזרחית
02-5085481	09-7634800 09-7634801	התע"ש 23, קומה 2. ת"ד 2153 כפר סבא, 44641	כפר-סבא
02-5085569	04-6122500 04-6122501 04-6122502	מגדלי נצרת, מרג' אבן עאמר, חניון א', מגדל B, קומה 9, נצרת, ת"ד 2046	נצרת
09-8336075	09-8305600	ברקת 3, נתניה 42122	נתניה
02-5085119	04-9014350 04-9014351	יהושפט 32, עכו 24512	עכו
04-6094303	04-6094300 04-6094301	ירושלים 4 בניין השקם, עפולה 17000	עפולה
02-5085597	03-9121200 03-9121231 03-9121232 03-9121233	ההסתדרות 26, עפולה 49540	פתח-תקווה
02-5085108	04-6920205 04-6922335	ויצמן 20, צפת ת"ד 1265	צפת
02-5085097	08-6818783 08-6818784 08-6818785	הגפן 3, קומה 1, קריית גת 8200	קריית גת
02-5085169	04-6957800	בניין צחר, קומה א, כיכר צה"ל, צפת	קריית - שמונה
02-5085991	08-9314160 08-9314168	אופנהיימר 10, פארק ת.מ.ר., רחובות 76701	רחובות

30/06/2024

077-5006206

052-6885006

02-5085143	08-9788969	הרצל 91, קומה	רמלה
	08-9788981	5, רמלה 72504	
	03-5125510		
	03-5125601	קיבוץ גלויות 106,	
02-5085045	03-5125542	תל אביב	תל אביב
	03-5125603	6687758	
	03-5125604		

חשיבות הייצוג המשפטי של קטינים בפני שירות המבחן לנוער

הרשעה בפלילים ומעצר הם כתמים חמורים שיכולים לפגוע בעתידו של נער, ולמנוע ממנו להתקדם בחייו, לכן כל פעולה שניתן לנקוט בכדי למנוע אותם היא רצויה ומבורכת. תסקיר שירות המבחן לנוער יכול לסייע להפחתת עונשו של קטין, להתאמת תנאי מעצר מיטיבים ולהחלטה לפנות לאפיק טיפולי במקום מעצר. כיוון שלתסקיר שירות המבחן משקל חשוב בהחלטת השופט, שיתוף פעולה נכון עם קצין המבחן יכול לעבוד לטובתו של הקטין, וחשוב לפעול נכון כדי למצות את המיטב מן התהליך. לפני פגישה עם קצין המבחן יש לפנות ולהיוועץ עם עורך דין פלילי, שינחה את הקטין כיצד לנהוג כדי לזכות באפשרות שיקום מתאימה ולמזער את חומרת גזר דינו. רק עורך דין מנוסה ידע להנחות את הנער כיצד לנהוג, ולנקוט בפעולות הנדרשות על מנת שלא ישלח הקטין למסגרות טיפול או מעצר שאינן הולמות את צרכיו, ועלולות לגרום לו נזק.

צוות עורכי הדין שלנו, ביניהם גם יוצאי הפרקליטויות השונות ורשויות האכיפה, מייצג קטינים ונוער בהליכים פליליים דרך קבע ופועל במקצועיות ומסירות על מנת ולהגן על זכויותיהם. המשרד מונה צוות אנשים מוכשר וייחודי המתורגל בחשיבה "מחוץ לקופסה" למציאת פתרונות מקוריים ופועל תמיד למען לקוחותיו ללא מורא ובנאמנות, תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במגוונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצון המטופל. במידה וזומנת לשירות המבחן לנוער, פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.